

DOI: 10.31866/2616-7581.6.2.2023.291085

УДК 784.9:[612.78:81'342]:378.016:[784.9:78.087.68]

ФОНЕТИЧНИЙ МЕТОД ПОСТАНОВКИ ГОЛОСУ В КОНТЕКСТІ ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «ВОКАЛЬНО-ХОРОВА ТЕХНІКА»

Ярослав Комарніцький

асистент кафедри музичного мистецтва;

ORCID: 0000-0002-7978-8130; e-mail: Jzkoma@gmail.com

Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, Україна

Анотація

Мета дослідження – охарактеризувати та проаналізувати деякі технології фонетичного методу академічної постановки голосу, виявивши їх ефективність у подоланні вокальних проблем співака-початківця на основі власного досвіду роботи зі здобувачами освіти в межах освітньої компоненти «Вокально-хорова техніка». **Методологія дослідження.** У статті використано методи аналізу літератури з обраної теми; класифікації базових фонем української мови; диференціації особливостей артикуляційного формування голосних і приголосних; метод дедукції, спрямований на аналіз певного фонетичного поняття та роботу артикуляційного апарату крізь призму вокальної фонації; метод індукції застосовано для аналізу прийомів традиційного застосування тих чи тих вокальних вправ у контексті загальних фонетичних закономірностей; спостереження на основі досвіду роботи зі здобувачами, що мають проблеми з артикуляційним апаратом у процесі співу. **Наукова новизна дослідження** полягає в аналізі застосування елементів фонетичного методу постановки голосу на основі власного практичного досвіду викладання освітньої компоненти «Вокально-хорова техніка» в контексті формування фахових СК та ПРН. **Висновки.** У запропонованому дослідженні розглянуто важливі, на наш погляд, аспекти фонетичного методу постановки голосу. У межах викладання освітньої компоненти «Вокально-хорова техніка», що спрямована на вдосконалення індивідуальної вокальної техніки хорового співака та формування навичок практичної взаємодії вокалістів у контексті ансамблевого й хорового співу, педагогу потрібно розробити студентоцентровану, індивідуалізовану систему підготовки здобувачів, що, безумовно, буде охоплювати технічно обґрунтовані прийоми видатних вокальних педагогів, науковців. Здобувачам освіти в процесі опанування цього курсу важливо зрозуміти, як мають працювати артикулятори, відчувати можливу наявність м'язових затисків, набути навичок м'язового самоконтролю.

Ключові слова: фонетичний метод постановки голосу; приголосні; голосні; фонація; артикуляція; академічна манера співу

Вступ

Фонетичний метод постановки голосу є достатньо відомим і ефективним у педагогічній вокальній практиці. Цей метод реалізується через усвідомлення специфіки утворювання різних фонем у мовленнєвому апараті та використання цих особливостей для формування правильних вокальних установ. У межах освітньої компоненти «Вокально-хорова техніка», що має на меті, зокрема, напрацювання індивідуальної вокальної техніки хорового співака, цей метод допомагає набути необхідні спеціальні (фахові) компетентності (СК4. *Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва; СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності*) та програмні результати навчання (ПРН1. *Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності; ПРН2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри (ансамблевого / хорового співу), репетиційної роботи та концертних виступів; ПРН3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності*).

Удосконалення роботи артикуляційного апарату знімає м'язові затиски, часто веде за собою покращення тембру, розширення діапазону, динамічних можливостей голосу та художньо-образної сценічної реалізації вокального твору. Крім того, співак, який починає вчитися, отримує досвід регулярної, наполегливої та чітко спланованої роботи, що створює підвалини вокальної школи. Розуміння теоретичних засад функціонування фонетичних законів і принципів їх застосування в практичній підготовці співака / артиста хору дає змогу відчутти взаємозалежність між теорією та практикою, удосконалити технічну майстерність і виконавську співочу культуру.

Мета

Мета статті – охарактеризувати та проаналізувати деякі технології фонетичного методу академічної постановки голосу, виявивши їх ефективність у подоланні вокальних проблем співака-початківця на основі власного педагогічного досвіду роботи зі здобувачами освіти в межах освітньої компоненти «Вокально-хорова техніка».

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Вплив фонетичних особливостей мови на фізіологію голосоутворення вивчали європейські співаки, композитори та дослідники, ще з епохи Відродження, але наукове обґрунтування фонетичного методу заклав відомий науковець Рауль Юссон уже у ХХ сторіччі. Як автор нейрохронаксічної теорії голосоутворення, що заснував Французьку асоціацію вивчення фонації та мови, він надавав цьому методу великого значення. Українські вчені теж зробили вагомий внесок у дослідження роботи голосового апарату. Зокрема, відомі співаки й учені Леонід і Віктор Триноси торкалися питань експериментально-

фонетичного спрямування та акустичного дослідження атаки звуку. На монографію Леоніда Зарицького, Віктора Триноса та Леоніда Триноса «Практична фоніатрія» (Зарицкий и др., 1984) посилаються чимало сучасних науковців. Тему дикції та особливостей фонетики також висвітлювали такі українські співаки, як Дометій Євтушенко та Михайло Михайлов-Сидоров (1963) («Питання вокальної педагогіки»), Михайло Микиша (1971) («Практичні основи вокального мистецтва»), Валентина Антонюк (2007, 2012, 2017) («Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник з грифом МОН України «Для студентів музичних ВНЗ»), та багато визначних виконавців ХХ століття. На сучасному етапі представлено низку цікавих публікацій на означену тему. Зокрема, Оксана Данильчук, Андрій Ковбасюк видали наукові статті, присвячені роботі артикуляційного апарату. Зокрема О. Я. Данильчук (2019) у статті «Актуальність фонетичного методу в процесі виховання співака виконавця» окреслює основні фонемні української мови й аналізує елементи фонетичного методу. А. М. Ковбасюк (2012) у статті «Фонетика мови та її вплив на спів» розглядає, як саме впливає фонетика конкретної мови на вокальний процес.

Виклад матеріалу дослідження

Навчання вокалу тісно пов'язане з роботою над дикцією, що, крім мети донесення літературного тексту, охоплює методи формування самого вокального апарату. У нашому дослідженні звертаємося саме до цих методів, які спрямовані на постановку голосу на основі властивостей голосних і приголосних. «Динамічне співвідношення голосних і приголосних винятково важливе для теорії і практики навчання співу. Послідовність фонетичних елементів у словах і мові видозмінює властивості цих елементів в їх відношенні до функції голосового апарату. Це має величезне методичне значення, оскільки динамічна фонетика дозволяє педагогу належним чином впливати на роботу голосового апарату і відповідно настроювати його», – зазначає О. Данильчук (2019, с. 54).

Як відомо, в українській мові шість голосних звуків ([a], [o], [e], [i], [y], [i]), що передають десять літер (а, о, е, и, у, і, я, ю, є, ї) через визначену відповідність: звук [a] – букви а, я; звук [o] – букву о; звук [y] – букви у, ю; звук [e] – букви е, є; звук [и] – букву и; звук [і] – букви і, ї. Як бачимо, звуки [a], [e], [y], [i] мають як чисту форму, так і йотований варіант, коли до основного голосного ніби додається приголосна [й]. Розуміння і використання специфіки фонації голосних у розспівках може бути дуже корисним під час навчання молодого співака. Голосні розділяються на групи за положенням язика та рухом губ.

Положення язика має два різних критерії:

- підняття (рух язика вгору або вниз);
- ряд (рух язика вперед або назад).

Підняття має три види:

- високе, характерне для звуків [i], [y] та до певної міри [и], що зараховують до високо-середнього;
- середнє, притаманне звукам [e], [o];
- низьке, характерне для звука [a].

За критерієм рядності в українській мові розрізняють фонем:

- переднього ряду, що характеризують звуки [i], [и], [e];
- заднього ряду, який формує звуки [a], [o], [y].

Отже, притаманне певним фонемам положення язика може стати в пригоді, коли треба виправити деякі вади, пов'язані з затиском язика або підняттям кінця язика під час співу у вокалістів-початківців.

Ще одним важливим артикуляційним елементом фонації голосних є огублення. Якщо губи активно залучені під час формування голосних, то вони називаються огубленими або лабіалізованими. Якщо участь губ незначна – неогубленими або нелабіалізованими. Лабіалізованими голосними звуками в українській мові є [o], [y], інші голосні звуки зараховують до нелабіалізованих. Використовуючи властивості фонації голосних звуків і необхідну для їх формування роботу артикуляційного апарату, викладачі співу можуть запропонувати молодому співаку вправи з використанням огублених голосних [o], [y], коли необхідно відчутти процес округлення звука. Ці звуки активізують м'яке піднебіння та артикуляцію губ, допомагають відчутти звучання грудного регістру та змішане голосоутворення.

Голосний звук високого піднесення переднього ряду [i] застосовують для посилення дзвінкості звучання у високій форманті, відчуття головного резонування.

Для деяких голосів украї корисним може виявитися голосний звук [e], що теж допомагає формувати верхній регістр, але він не для всіх співаків-початківців зручний, і його застосування потребує уваги щодо контролю затиску м'язів.

Йотовані голосні можуть бути корисні для наближення звуку, активності атаки, але необхідно стежити за якістю виконання «чистої голосної» після йотованого елемента, уникаючи горлового призвуку. У будь-якому разі викладач орієнтується на певні вади учня, послідовно опрацьовуючи весь спектр голосних звуків в індивідуально обраній послідовності.

Не менш важливими для фонетичного методу постановки голосу є приголосні звуки. В українській мові 32 приголосних звуки, їх відображають 22 літери (Наконечна, 2014, с. 24). Тверді та м'які приголосні є різними звуками, але на письмі можуть позначатися однаковими літерами, а у фонетичних записах – певним значком ['].

У статті не будемо деталізувати фонетичні особливості приголосних, звернемо увагу лише на аспект, пов'язаний з участю голосу та шуму і з класифікацією за місцем творення цих звуків, адже саме цей процес найбільше впливає на роботу артикуляторів. Приголосні звуки, у яких голос переважає над шумом, називаються сонорними [в], [й], [м], [н], [н'], [л], [л'], [р], [р']. Саме ці приголосні дуже часто застосовують у розспівках, тому що вони допомагають відчутти активність вокальної фонації, наблизити звук у резонатори, активізувати «винос» голосу вперед.

Щодо інших приголосних, то, зважаючи на місце творення, можна визначити, які артикулятори активізуються в процесі їх вимови або співу.

Приголосні за місцем творення:

- губні: [б], [п], [в], [м], [ф];

- **язикові, що діляться на:**
  - ✓ передньоязикові: [д], [т], [н], [р], [л], [с], [ц], [дз], [ш], [ч], [щ], [дж];
  - ✓ середньоязиковий [й];
  - ✓ задньоязикові: [г], [к], [х];
  - ✓ глотковий [ґ].

Для вокаліста-початківця, як правило, корисні дзвінки губні приголосні та передньоязикові, що формують відчуття «вокальної маски», допомагають наблизити звук і сформувавши його, не затискаючи горло. Водночас досвідчені викладачі радять в розспівках послідовно застосовувати весь спектр приголосних і голосних, ретельно відпрацьовуючи активну та вільну вокальну артикуляцію.

Артикуляційний апарат, що є найрухливішою частиною вокального апарату, через певні артикуляційні завдання набуває необхідних вокальних навичок, що посилюють високу форманту, округлюють звучання. Як правило, студенти, починаючи опановувати свій голосовий апарат, мають цілу низку проблем, які потрібно вирішувати. У статті «Фонетичний метод у вокально-виконавській практиці» наголошено: «Великого значення при цьому набуває манера артикуляції: ступінь відкриття рота, активність артикуляційних органів, положення губ, акуратність та чистота вимови» (Хоменко, 2012, с. 134). Поєднання певних голосних з приголосними може створювати умови для правильного формування голосового апарату. Наприклад, голосний звук заднього ряду з низьким підняттям язика [а] корисно поєднувати з передньоязиковими приголосними або такими, що формуються за допомогою губ. Близькість звучання приголосної буде допомагати наблизити доволі широкий за фонацією голосний [а]. Поєднання губного приголосного [м] з високо піднесеним голосним переднього ряду [і] максимально позиційно загострює звучання та допомагає відчуттю тембральної яскравості звука.

Якщо дещо узагальнити певні корисні для формування голосового апарату й співацького звука властивості фонем української мови, то можна зазначити, що дзвінки приголосні формують високий імпеданс (зворотний акустичний опір), у такий спосіб посилюючи роботу голосових зв'язок. У свою чергу глухі приголосні навпаки знімають актив роботи голосових зв'язок. Тому їх застосування може бути корисним, якщо є проблема затиску м'язів гортані. Отже, вправи, що охоплюють застосування приголосних [х], [ґ] з підкресленою придиховою атакою, можуть допомогти молодим співакам у разі затиску м'язів горла, гортані та бажання занадто форсувати звук.

При носовому призвуку часто застосовують голосні переднього ряду [і], [е] («дзвінки» згідно з вокальною фонацією) або голосний [а], що передбачає низьке підняття язика в комплексі з губними приголосними [б], [в], які спонукають формувати звук на губах, а не в носовій порожнині.

Занадто відкритий або крикливий звук округляють за допомогою огублених голосних [о], [у] в поєднанні із сонорним губним приголосним [м].

Пасивний артикуляційний апарат активізують за допомогою дзвінких приголосних і яскравих голосних.

Проте треба розуміти й можливість негативного впливу певних фонетичних особливостей деяких сполук. Наприклад, сонорні приголосні [м], [н] можуть бути

шкідливі на певному етапі в разі носового звучання, бо посилюють резонування саме носової порожнини. Приголосні [к], [ж], [г] піднімають горло й на початку навчання можуть сприяти його затиску. Тому тільки продумані та правильно підібрані вправи допомагають поступово відчувати, а потім навчитися керувати м'язами свого голосового апарату, контролюючи тембральні властивості голосу.

Варто згадати, що надважливим аспектом у роботі з молодим співаком є отримання навичок самоконтролю в процесі співу. У сучасних реаліях дистанційного навчання та надзвичайної мобільності педагог не має можливості постійно контролювати стан свого учня. Тому з перших уроків важливо знайти алгоритм корисних послідовних дій та розспівок для здобувачів і направити їх на чітке розуміння власних типових помилок та методів їх усунення. Виправляючи помилки учня, необхідно чітко пояснювати, що він робить неправильно і яким чином це можна скоригувати. Такі пояснення згодом приведуть молодого співака до вміння самостійно контролювати та виправляти свої помилки поки поруч немає педагога. «Тільки в тісній індивідуалізованій співпраці викладача і студента за наявності взаємодовіри та водночас вимогливості можна обрати правильний та перспективний шлях розвитку», – зауважують Н. Кречко й О. Ряжко (2022, с. 53).

Вважаємо доречним навести приклади роботи зі здобувачами освіти, що певним чином демонструють низку спостережень щодо роботи фонетичного методу.

Першим прикладом може слугувати робота зі здобувачем «D». Він має яскраві вокальні дані (баритон наповненого тембру), але тільки розпочав освоєння технології співу. Однією з основних вад його звуковидобуття є вкрай в'ялий артикуляційний апарат. Маючи від природи великий за динамічними характеристиками голос, здобувач затискає м'язи горла, що призводить до додаткової проблеми – детонації та інтонаційної фальші. Серед обраних методів роботи застосовано прийоми активізації дихання та артикуляційного апарату. Приголосні, що впливають на роботу гортані та можуть провокувати її затиск, для цього здобувач виявилися не ефективними, хоча вони ніби й сприяють активізації мовного апарату. Отже, приголосні [з], [л], [с] ми змушені були виключити з розспівок на першому етапі. Найбільш вдалим для нього виявилися вправи з використанням штриха м'якого *staccato* або *non legato*, з придиховою атакою через звук [х], [г]. Цей прийом дав змогу здобувачу відчутти процес відкриття і опущення гортані та роботу дихального апарату. Корисним виявилось застосування губних приголосних [п], [м]. Вони не передбачають активного залучення гортані в процесі фонації і водночас активізують губи – важливий елемент артикуляційного апарату. Вправи з використанням цих приголосних допомогли активізувати атаку звука, не затискаючи гортань, покращити інтонаційну точність співу.

Голосний звук [а] у здобувача «D» звучав глибоко та не зібрано, бо низьке положення язика провокувало опускати «вокальний купол». Дзвінкий голосний [і] був занадто затислий і своєю фонацією стимулював підняття гортані. В описаному випадку саме голосний звук [е] виявився найбільш вдалим для основи формування якісного звуку. Більшість викладачів саме звук [е] вважає ключо-

вим у процесі постановки голосу. Він належить до голосних переднього ряду та характеризується середнім підняттям язика, тобто є досить об'ємним, що корисно для розвитку м'язів й освоєння базових патернів їх поведінки. Водночас доволі широка природа фонетики звучання цієї голосної для низки молодих вокалістів є проблемною та провокує до широкого, незібраного звучання. У нашому разі природне формування фонем [e] у здобувача було вдалим. Ця голосна звучала достатньо зібрано, дзвінко, але не відірвано від грудного резонатора, у зоні примарного тону добре формувала змішаний регістр. Тому голосний [e] став базовим для початку вокальних вправ здобувача і його звучання обрано як еталонне для приєднання інших голосних. Отож поряд з такими вправами на придихове *staccato*, як [xe] – [xi]; [xe] – [xa]; [r'e] – [r'i]; [r'e] – [r'a], з'явилися вправи *non legato*, як-от [be] – [bi]; [be] – [ba], та *legato*, наприклад: [me] – [mi]; [me] – [ma].

Варто зауважити, що зміна інтонаційного ряду вправи може як ускладнити, так і полегшити ефект зміни мовних фонем. На початковому етапі варто застосовувати вправи на одному тоні (примі) або близьких тонах у діапазоні секунди або терції. Досягаючи успіху у звучанні вправ у сегментах короткого діапазону, інтонаційний склад можна розширювати: тризвуки, гамоподібні рухи, різновекторні рухи, розгорнуті арпеджіо тощо. Здобувач «D» поки перебуває на етапі освоєння основних завдань, тому працює здебільшого в загальному діапазоні децими з короткими сегментами вправ.

Досить складним завданням для здобувача «D» виявилась активізація язика, як важливого артикулятора та фактора формування купольного звучання. Намагаючись підняти м'яке піднебіння, він паралельно піднімав корінь язика. Робота язика була вкрай млявою та погано контролювалася. Для покращення розвитку активності язика і набуття м'язового контролю дій артикуляторів ротової порожнини виявилось доцільним спочатку робити артикуляційні вправи без вокальної фонації: опускання кореня язика, підняття та опускання його кінчика, свідомо активна вимова приголосних, що формуються різними частинами язика, послідовні кругові рухи тощо. Наприклад, почергова вимова дзвінкої та глухої передньоязикової приголосної [d] – [t], [z] – [c] допомогла відчувати активність роботи кінчика язика, коли він почергово торкається верхніх або нижніх зубів та альвеол. Важливо було звернути увагу здобувача на спокійний корінь язика та вільну нижню щелепу. Активний видих з почерговою вимовою середньоязикового приголосного [x] та задньоязикового [r] спонукав відчувати процес підняття кореня язика з обов'язковим контролем його звільнення в процесі видиху. Після таких вправ виключно в фонетичному режимі підключено вокалізацію цих складів у зоні примарного тону. Результатом стало більш контрольоване звуковидобуття, розуміння основних принципів якісної вимови приголосних і напрацювання індивідуальних прийомів удосконалення активної свободи м'язів ротової порожнини.

Іншим прикладом роботи за допомогою елементів фонетичного методу є робота зі здобувачем «C». Цей молодий співак має значно більший досвід освоєння вокальної технології, ніж здобувач «D», і володіє основами постановки голосу. Він має повний діапазон баритона та великий за динамічним об'ємом голос красивого наповненого тембру. Важливим етапом стала робота над якіс-

тю звуковедення *legato* й увага до моментів форсування звуку, яке може призводити до затиску гортані. Для цього здобувача виявилися корисними вправи, що містять приголосний [r]. Вокальні вправи із залученням указаної фонемі налаштовували правильно м'язові відчуття, допомагали м'яко опустити гортань і налаштувати її на вільну роботу. Крім цього, уже в процесі опрацювання вокальної програми під час появи надмірного тиску диханням або затиску гортані корисними виявилися короткі фонетичні вправи для звільнення голосового апарату. Наприклад, вимова або проспівування слова «Галя» як елемента вправи самоконтролю, або «скидання» надмірної напруги. Фонема цього слова давала змогу відчути процес вільного опускання гортані та знімала напругу, що могла затиснути голос. Крім цього, зняття затиску гортані давало змогу здобувачу якісніше працювати над кантиленною та верхнім регістром. Зокрема, під час роботи над романсом Миколи Лисенка на слова Івана Франка «Безмежне поле» саме ця вправа допомогла зняти надмірну напругу та покращити тембральні якості верхньої ноти в кульмінації романсу. Важливим фактором у цьому процесі є набуття необхідної м'язової пам'яті, яка допомагає виконавцю навіть у момент емоційного хвилювання не затиснутися та ефективно використовувати дихальну опору.

Запропоновані приклади підтверджують, що фонетичний метод у вокальній педагогіці може бути корисним як на етапі формування основ роботи вокального апарату, так і в процесі вдосконалення вокальної майстерності. «Фонетичний метод вокального навчання є інтегруючим методом вокально-виконавської підготовки. Він зорієнтований на творче ставлення студентів до оволодіння вокальною майстерністю, забезпечує ефективність навчально-виховного процесу, сприяє осмисленому навчанню професії, усвідомленню набутих знань і умінь та їх значення для майбутньої професійної діяльності», – зазначає А. Хоменко (2012, с. 134). Важливо наголосити на факторі усвідомленої роботи здобувача, на базі розуміння теорії та її взаємозв'язку з практикою, що має ґрунтуватися на правильній самооцінці власних дій і отриманих результатів.

Висновки

У запропонованому дослідженні розглянуто важливі, на наш погляд, аспекти фонетичного методу постановки голосу. У межах викладання освітньої компоненти «Вокально-хорова техніка», що спрямована на вдосконалення індивідуальної вокальної техніки хорового співака та формування навичок практичної взаємодії вокалістів у контексті ансамблевого та хорового співу, педагогу потрібно розробити студентоцентровану, індивідуалізовану систему підготовки здобувачів, що, безумовно, буде охоплювати технічно обґрунтовані прийоми – напрацювання видатних педагогів з вокалу, науковців, які варто й треба застосовувати. Водночас формальне застосування «популярних мовних складів» може бути малоефективним або навіть шкодити на певному етапі навчання окремим персоналіям. Важливим складником фонетичного методу є персоналізований підхід до кожного здобувача з чітким розумінням його фізіологічних особливостей. Здобувачам освіти в процесі опанування цього курсу важливо

зрозуміти, як мають працювати артикулятори, відчутти можливу наявність м'язових затисків, набути навичок м'язового самоконтролю.

Фонетичний метод може слугувати певною моделлю налаштування голосу, засобом зняття напруги, підтримання вокальної форми, повернення її після перерви або хвороби. Освітня компонента «Вокально-хорова техніка» допомагає напрацювати алгоритм самопідготовки вокаліста перед співом, закладає вектор фахового розвитку здобувача, що дуже важливо для співака / артиста хору, адже правильна взаємодія співацького дихання та артикуляторів стає основою усвідомленої роботи над якісним і змістовним боком дикції та сприяє підвищенню технічно-художньої майстерності виконавця в майбутньому.

Отже, фонетичний метод, ураховуючи його гнучкість і багатомірність, заслуговує на подальшу серйозну увагу співаків-практиків, педагогів та науковців, що вивчають процес вокальної фонації.

Список бібліографічних посилань

- Антонюк, В. Г. (2007). *Вокальна педагогіка (сольний спів)*. Випол.
- Антонюк, В. Г. (2012). *Вокальна педагогіка (сольний спів)* (2-ге вид.). LAT & K.
- Антонюк, В. Г. (2017). *Вокальна педагогіка (сольний спів)* (3-тє вид.). Бихун В. Ю.
- Данильчук, О. Я. (2019). Актуальність фонетичного методу в процесі виховання співака виконавця. *Молодий вчений*, 10(74), 53–56 <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-10-74-12>
- Євтушенко, Д. Г., & Михайлов-Сидоров, М. Г. (1963). *Питання вокальної педагогіки: історія, теорія, практика*. Мистецтво.
- Зарицький, Л. А, Тринос, В. А, & Тринос, Л. А. (1984). *Практическая фониятрия*. Вища школа.
- Ковбасюк, А. М. (2012). Фонетика мови та її вплив на спів. *Вісник Львівського університету. Серія: Мистецтвознавство*, 11, 117–122.
- Кречко, Н., & Ряжко, О. (2022). Німецька система Fach як приклад фахової класифікації голосів в сучасному вокально-оперному мистецтві. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво*, 5(1), 46–55. <https://doi.org/10.31866/2616-7581.5.1.2022.258147>
- Мишиша, М. В. (1971). *Практичні основи вокального мистецтва* (М. Головащенко, ред.). Музична Україна.
- Наконечна, Л. Б. (2014). *Сучасна українська мова. Фонетика. Орфоепія. Морфонологія. Графіка. Орфографія* (2-ге вид.). НАІР.
- Хоменко, А. Б. (2012). Фонетичний метод у вокально-виконавській практиці. *Проблеми мистецької освіти*, 7, 127–135.

References

- Antoniuk, V. H. (2007). *Vokalna pedahohika (solnyi spiv)* [Vocal pedagogy (solo singing)]. Vipol [in Ukrainian].
- Antoniuk, V. H. (2012). *Vokalna pedahohika (solnyi spiv)* [Vocal pedagogy (solo singing)] (2nd ed.). LAT & K [in Ukrainian].

- Antoniuk, V. H. (2017). *Vokalna pedahohika (solnyi spiv)* [Vocal pedagogy (solo singing)] (3rd ed.). Bykhun V. Yu. [in Ukrainian].
- Danylchuk, O. Ya. (2019). Aktualnist fonetychnoho metodu v protsesi vykhovannia spivaka vykonavtsia [Actuality of the phonetical method in the process of education of the singer]. *Young Scientist*, 10(74), 53–56 <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-10-74-12> [in Ukrainian].
- Khomenko, A. B. (2012). Fonetychnyi metod u vokalno-vykonavskii praktytsi [Phonetic method in vocal performance practice]. *Problemy mystetskoï osvity*, 7, 127–135 [in Ukrainian].
- Kovbasiuk, A. M. (2012). Fonetyka movy ta yïi vplyv na spiv [Language phonetics and its impact on singing]. *Visnyk of the Lviv University. Series Art Studies*, 11, 117–122 [in Ukrainian].
- Krechko, N., & Riazhko, O. (2022). Nimetska systema Fach yak pryklad fakhovoi klasyfikatsii holosiv v suchasnomu vokalno-opernomu mystetstvi [German Fach system as an example of professional classification of voices in modern vocal and opera art]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Musical Art*, 5(1), 46–55. <https://doi.org/10.31866/2616-7581.5.1.2022.258147> [in Ukrainian].
- Mykysha, M. V. (1971). *Praktychni osnovy vokalnoho mystetstva* [Practical basics of vocal art] (M. Holovashchenko, Ed.). Muzychna Ukraina [in Ukrainian].
- Nakonechna, L. B. (2014). *Suchasna ukrainska mova. Fonetyka. Orfoepiia. Morfonolohiia. Hrafika. Orfohrafiiia* [Modern Ukrainian language. Phonetics. Orthoepy. Morphology. Graphics. Orthography] (2nd ed.). NAIR [in Ukrainian].
- Yevtushenko, D. H., & Mykhailov-Sydorov, M. H. (1963). *Pytannia vokalnoi pedahohiky: istoriia, teoriia, praktyka* [Issues of vocal pedagogy: history, theory, practice]. *Mystetstvo* [in Ukrainian].
- Zarickij, L. A, Trinos, V. A, & Trinos, L. A. (1984). *Prakticheskaja foniatrija* [Practical phoniatry]. *Vyshcha shkola* [in Russian].

PHONETIC METHOD OF VOICE PRODUCTION IN THE CONTEXT OF TEACHING THE EDUCATIONAL COMPONENT “VOCAL AND CHORAL TECHNIQUE”

Yaroslav Komarnitskyi

Assistant at the Department of Musical Art;
ORCID: 0000-0002-7978-8130; e-mail: Jzkoma@gmail.com
Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

Abstract

The purpose of the research is to characterize and analyze some phonetic method technologies of academic voice training, revealing their effectiveness in overcoming the vocal problems of a beginner singer based on my own experience of working with students within the educational component “Vocal and Choral Technique”. **The research methodology** the article uses the following methods of literature analysis on the chosen topic; classification of basic phonemes of the Ukrainian language; distinguishing the features of articulation formation of vowels and consonants; the method of deduction aimed at analyzing a certain phonetic concept and the work of the articulation apparatus through the prism of vocal phonation; the method of induction is used to analyze the techniques of traditional application of certain vocal exercises in the context of general phonetic patterns; observations based on experience of working with students with vocal problems. **The scientific novelty** of the study is to analyze the application of elements of the phonetic method of voice production based on their own practical experience of teaching the educational component “Vocal and Choral Technique” in the context of the formation of professional skills and knowledge. **Conclusions.** In the proposed study, we have considered important, in our opinion, aspects of the phonetic method of voice production. In the context of teaching the educational component “Vocal and Choral Technique”, which is aimed at improving the individual vocal technique of a choral singer and developing the skills of practical interaction between vocalists in the context of ensemble and choral singing, the teacher needs to develop a student-centred, individualized system of training students, which will certainly include technically sound techniques of outstanding vocal teachers and scientists. In the process of mastering this course, it is important for students to understand how articulators should work, feel the possible presence of muscle clamps, and acquire the skills of muscle self-control.

Keywords: phonetic method of voice production; consonants; vowels; phonation; articulation; academic singing style

